

Gør ventilationsanlægget sommerklar

I de varme perioder af året er det vigtigt, at ventilation og overbrusning fungerer optimalt, så der kan opretholdes en god komfort i dyrenes opholdszone.

Af seniorprojektleder Erik Damsted,
Stalde & Miljø, Videncenter for
Svineproduktion

Er klimaet ikke i orden for eksempel på grund af høje staldtemperaturer, begynder grisene at svine og søle i stierne, og luft-

kvaliteten i stalden bliver dårlig.

Høje staldtemperaturer kan også medføre faldende foderoptagelse eller øget ihjellægning af pattegrise, etc. Derfor er det vigtigt at sætte fokus på ventilationsanlægget og gøre det sommerklart.

Er der nok ventilation?

Efter normen er et ventilationsanlæg korrekt dimensioneret, hvis der kan opretholdes en staldtemperatur, der maksimalt er fire til fem grader over en udetemperatur på 20 grader.

Det vil sige, at hvis udetemperaturen på en sommerdag er 20 grader, vil der typisk være 24 til 25 grader i stalde med en normal belægning. Er der 25 grader ude, er der typisk 29 til 30 grader i stalden.

Er ydelsen mindre end nor-

Solindstråling og svineri i stien.

men, øges staldtemperaturen. Omvendt kan det heller ikke betale sig at øge ydelsen i forhold til normen, da der skal en betragtelig kapacitetsforøgelse til, hvis temperaturforskellen mellem ude og inde skal reduceres.

Rengøring

For at opnå fuld ydelse på ventilationsanlægget skal anlægget være rent. Et beskidt anlæg kan reducere ydelsen med 20 procent eller mere. Ventilationsanlægget gøres derfor sommerklart ved at rengøre anlægget i foråret.

I sommerperioden vil der være perioder, hvor ventilatio-

nen ikke kan køle grisene i tilstrækkelig grad.

I de perioder skal der suppleres med overbrusning. Det er i den forbindelse vigtigt, at overbrusningsanlægget fungerer optimalt, hvilket betyder, at dysserne skal være rene og fri for kalk og, at der vælges den rigtige dysse, så der overbruses i det ønskede område.

Det er ligeledes vigtigt, at styringen er indstillet rigtigt, så der overbruses i det ønskede tidsrum, ligesom cyklus og ON-tider skal være på plads.

Overbrus slagtesvin

I slagtesvinestalde overbruses der typisk i tidsintervallet kl. 9 til 20. Overbrusningen skal starte ved udetemperaturer højere end 14 grader og i nogle stalde endda lidt tidligere for eksempel i diffust ventilerede slagtesvinestalde med delvist fast gulv, og der skal være fuld ydelse ved udetemperaturer højere end 18 grader.

Ved start overbruses der et til to minutter, eksempelvis hvert 45. minut, og ved de høje udetemperaturer overbruses der i to til tre minutter to til tre gange i timen.

Det skal dog bemærkes, at overbrusningsstrategien er meget besætningsafhængig og, at der derfor skal være fokus på grisenes adfærd, da det er deres signaler, som er afgørende for strategien. Ligger grisene i bugleje, signalerer de, at de ikke har det for varmt. Ligger de derimod i sideleje på et fast eller drænet gulv, er det tegn på, at de har det varmt.

Solindstråling

Solen afgiver meget energi, og ved solindstråling via sydvendte vinduer stiger temperaturen i stien voldsomt, og grisene vil reagere på den ene eller anden måde.

Det kan derfor være en god idé atafdække de syd-/sydvestvendte vinduer med en hvid flammingsplade eller lignende. Husk, at stalden må ikke mørklægges.

Strategi for overbrusning af slagtesvin

- Over 14 grader anvendes overbrusning kun til anvisning af gødeområde
- 14 grader overbrusning – Varighed et til to minutter, en til to gange pr. time
- 18 grader overbrusning – Varighed to til tre minutter, to til tre gange pr. time
- Tjek indstillede værdier på styringen.

Reduceret ydelse på grund af støv.

Udetemperaturkompensering

Lufthastigheder over 0,2 meter/sekund og med en temperatur-difference over fire grader mellem staldtemperatur og den indtagne luft opfattes som træk og vil genere grisene.

De fleste moderne klimastyringer har derfor en facilitet kaldet udetemperaturkompensering. Formålet med denne facilitet er netop at reducere anlæggets ydelse - dels ventilatorydelsen og dels spjældbegrænsningen for såvel udsugnings-spjældet, men ikke mindst åbningsgraden af vægventilerne.

Udetemperaturkompenseringen nedsætter således risikoen for koldluftnedslag i stierne ved faldende udetemperatur, men betyder samtidig, at det tager lidt længere tid, før stalden er kølet ned til ønsket temperatur.

Udetemperaturkompenseringen indstilles selvfølgelig specifikt for den enkelte

besætning og styringsfabrikat (se styringsmanual), men kan for eksempel indstilles med setpunktet for spjældbegrænsning på 15 grader, P-bånd (det antal grader begrænsninger foretages over) på fem grader, og begrænsning til 70 procent.

Dette betyder, at ventilationsanlægget begynder at begrænse ved en udetemperatur på 20 grader (15 plus 5), og der er fuld begrænsning ved en udetemperatur på 15 grader, hvor vægventilerne er reduceret til 70 procent åbning.

Kompenseringen bør anvendes i alle undertryksventilerede stalde med luftindtag via væg eller loftventiler, hvorimod det ikke er aktuelt i diffust ventilerede stalde, da indsugningsluften i disse stalde indtages med en meget lav hastighed.

I ikke-diffust ventilerede stalde kan setpunktet for ønsket temperatur med fordel hæves et par grader i varme perioder for at undgå for store temperatursvingninger over døgnet.